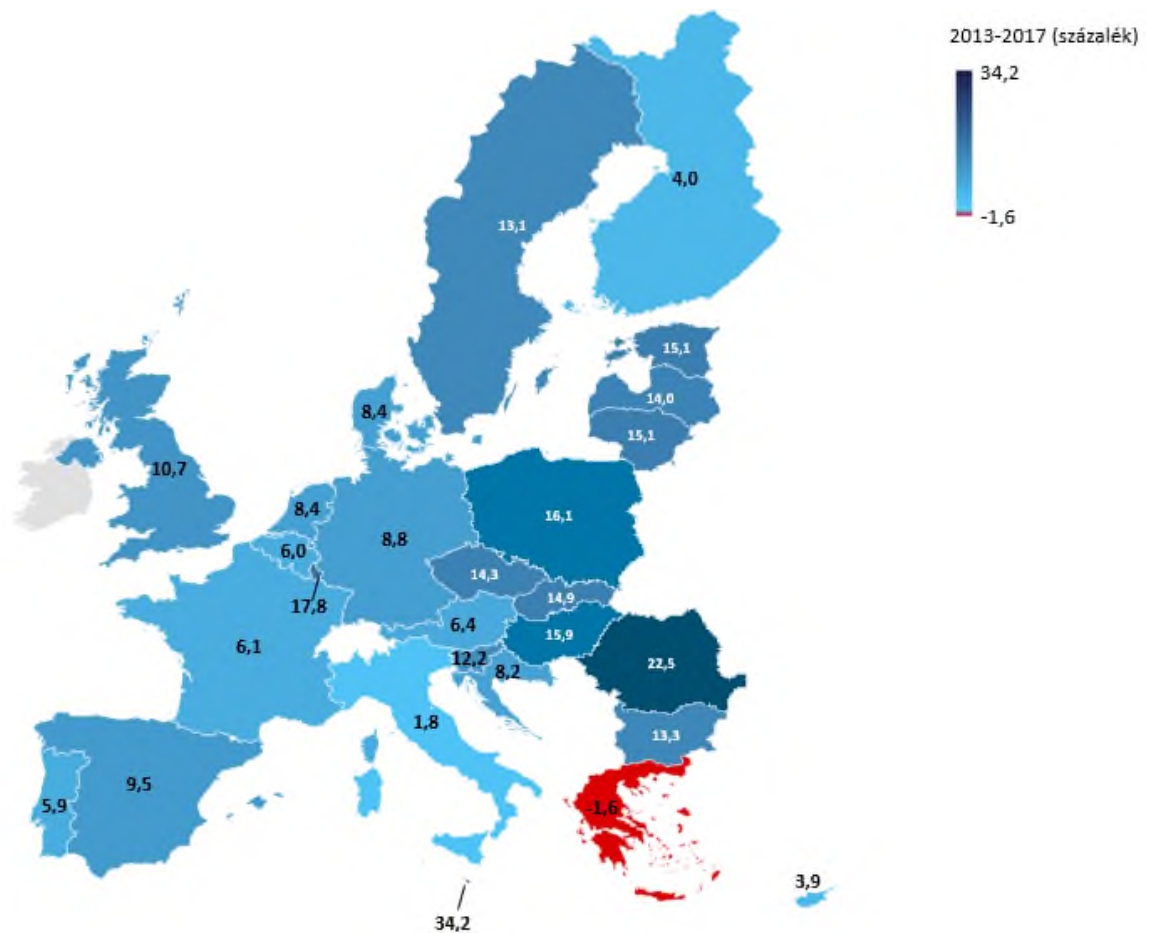

5 + 1 ÁBRA ARRÓL, HOGYAN ZÁRKÓZIK FEL MAGYARORSZÁG EURÓPÁHOZ

A történelmi örökségek erősen tükröződnek Európa térképén, amin nehéz változtatni, de nem lehetetlen. A HVG egyik nemrég megjelent cikkében (*Öt ábra, amely mutatja, mennyire leszakadunk Nyugat-Európától*) amellett érvel, hogy gazdasági és társadalmi téren még mindig nagy különbség van Európa nyugati és keleti fele között, továbbá nincsen jele a nyugathoz való közeledésnek. Számos területen – így például a gazdasági fejlettség, vagy az ezzel szoros összefüggésben álló termelékenység és kereseti szintek tekintetében – valóban szignifikáns különbség van még mindig a kontinens keleti és nyugati fele között, ám ezek mögött döntően történelmi okok húzódnak, amin változtatni csak nagyon nehezen és hosszabb távon lehetséges. Éppen ezért az aktuális szintek összehasonlításánál fontosabb a változások elemzése: van-e konvergencia a közép-kelet-európai régió és az EU magországi között, illetve, ha nem egységes a régió, akkor mely országokban eredményesebb a felzárkózás és hol kevésbé az.

A jó irányú és következetesen végrehajtott reformok hosszú távon tudnak felzárkózást eredményezni, aminek jelei Magyarországon egyértelműen láthatók, ha a mai helyzetet a fél évtizeddel ezelőtti képpel hasonlítjuk össze. A 2008-ban kirobbant pénz- és tőkepiaci világválság az átlagosnál súlyosabban érintette hazánkat az előtte elkövetett gazdaságpolitikai hibák következményeképp. Ám a 2010 utáni – a teljes foglalkoztatást, valamint a családok és a kkv-szektor kiemelt támogatását célzó – válságkezelés és reformintézkedések egyidejűleg teremtettek viszonylag gyors kilábalást, dinamikus növekedést és tartós makro-pénzügyi egyensúlyt. A sikeres felzárkózásnak ez a legfőbb és nélkülözhetetlen makrogazdasági alapja, amelynek megteremtésében Magyarország az EU többi tagállamával összehasonlítva kiemelkedő teljesítményt nyújtott az elmúlt években. Az alábbi ábrák alátámasztják, hogy **hazánkban a 2010 utáni reformok jelentős eredményeket hoztak gazdasági és társadalmi téren egyaránt**, így például a gazdasági növekedés, a foglalkoztatás bővülése, a költségvetési egyensúly javulása vagy a termékenységi ráta emelkedése tekintetében. Mindemellett a mélyebb strukturális különbségek (például fejlettségi és bérszint különbségek) érdemi csökkentéséhez, **a sikeres felzárkózáshoz a versenyképességünk további javítása szükséges.**

1. ábra: A reál GDP kumulált változása 2013 és 2017 között

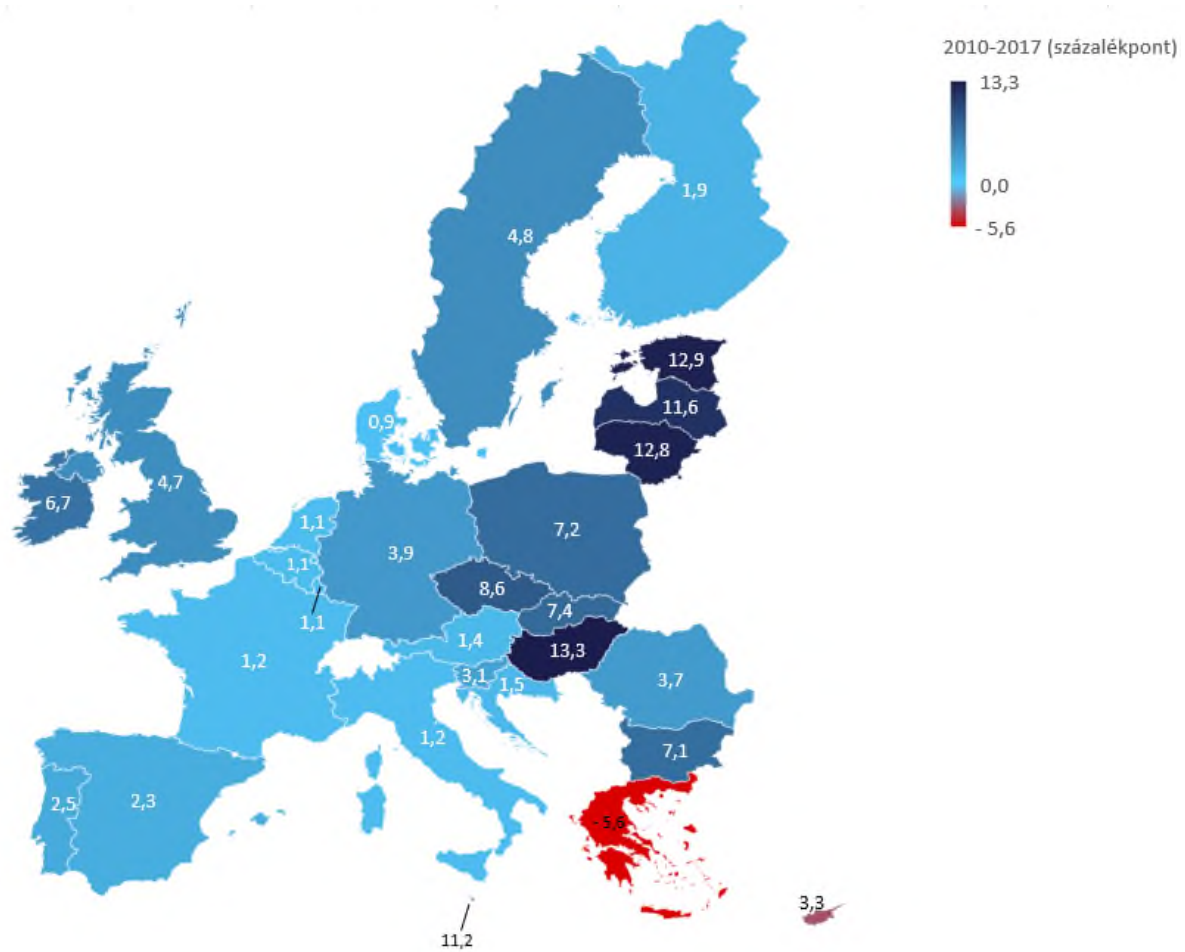

Megjegyzés: Írország értéke (47,4 százalék) kiszűrésre került, mivel esetükben a kiugró GDP növekedés nem reálgazdasági folyamatokat tükröz, hanem részben módszertani okai vannak.

Forrás: Eurostat

A válság utáni időszakban, 2013 és 2017 között Magyarországon növekedett ötödik legnagyobb mértékben a GDP az uniós országok körében. 2013 és 2017 között, vagyis a válságperiódus utáni időszakban átlagosan 3,2 százalékos reál GDP növekedést ért el Magyarország. A magyar gazdaság átlagos növekedési üteme 2013 és 2017 között közel kétszerese volt az uniós átlagnak, és enyhén a visegrádi országok átlagát is meghaladta. A visegrádi országok ma már egyértelműen az európai növekedés motorját képezik, amelynek egészséges szerkezete fenntartható növekedési pályát biztosít.

2. ábra: Foglalkoztatási ráta százalékpontos változása 15-64 éves korcsoportban
2010 és 2017 között

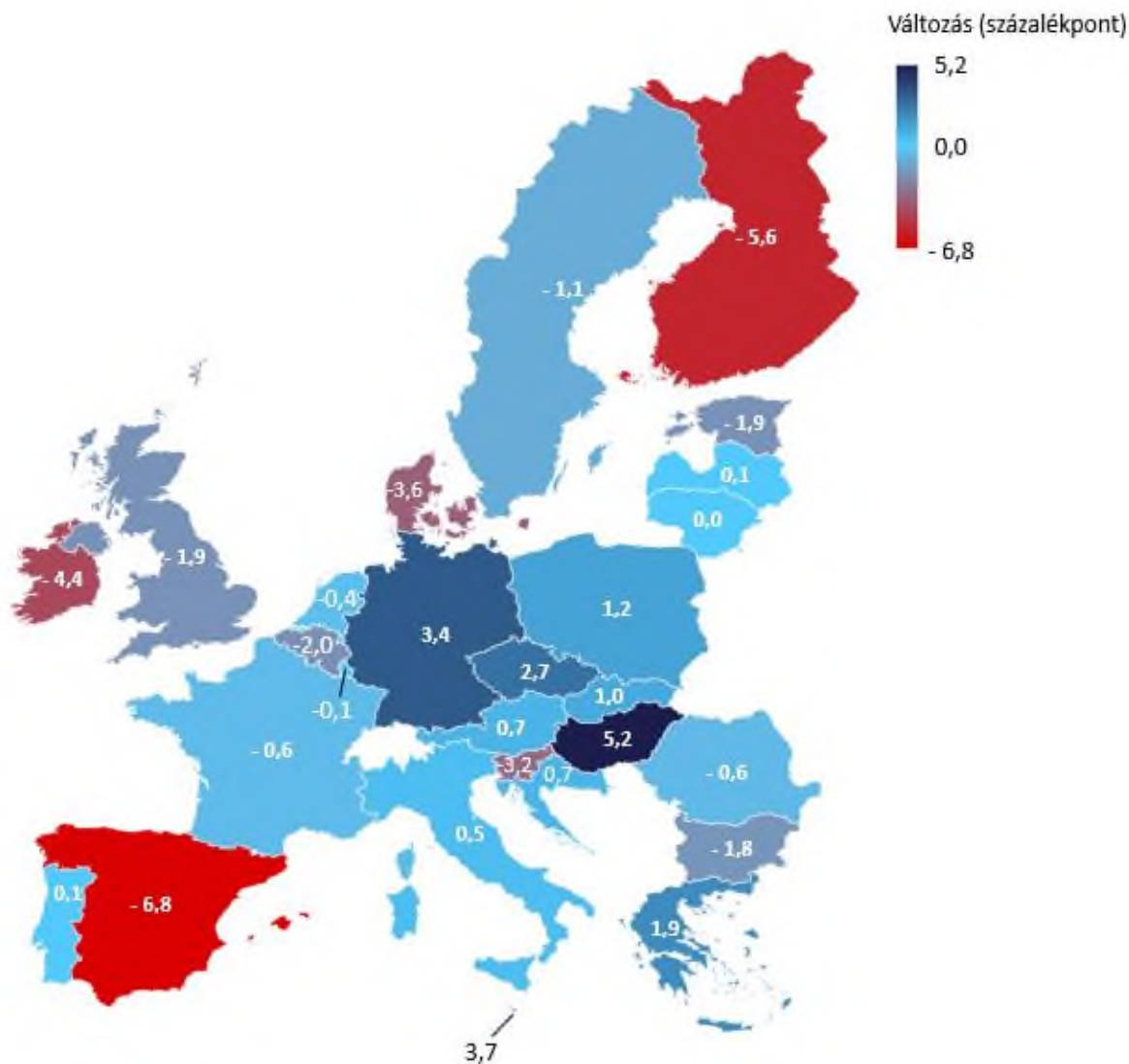
Megjegyzés: A skála a 2010-es foglalkoztatási rátáktól való százalékpontos eltérést mutatja.

Forrás: Eurostat

2010 és 2017 között a foglalkoztatási ráta Magyarországon 55 százalékról 68 százalékra nőtt, ami a legnagyobb mértékű növekedés az uniós országok között. A foglalkoztatási ráta 2010 előtt Magyarországon volt a legalacsonyabb az Európai Unión belül, ami korlátot szabott a gazdasági növekedésnek. A széles bázisú gazdasági növekedés kiépüléséhez és fenntartásához elengedhetetlen a teljes foglalkoztatás megteremtése. A 2010 utáni reformok egyik fő célja a munkaerőpiaci aktivitás és a foglalkoztatás jelentős bővítése volt, amelyet számos intézkedés támogatott (például az egykulcsos személyi jövedelemadó rendszer megteremtése, a Munkahelyvédelmi Akcióterv és a családi adóalap-kedvezmény bevezetése). A foglalkoztatás bővülésével párhuzamosan a munkanélküliségi ráta is jelentős mértékben csökkent, a 2010-es évek elején tapasztalható 11 százalék feletti szintről 4 százalék alá. A 2018 második negyedév adatai alapján a munkanélküliségi ráta Magyarországon 3,7 százalék volt, ami a harmadik legalacsonyabb az Unióban. Ezen belül a fiatal korú munkanélküliségi ráta (15-24 év) is jelentősen, 26 százalékról 11 százalékra

csökkent 2010 és 2017 között, ami a negyedik legnagyobb mértékű csökkenés az Európai Unió országai között.

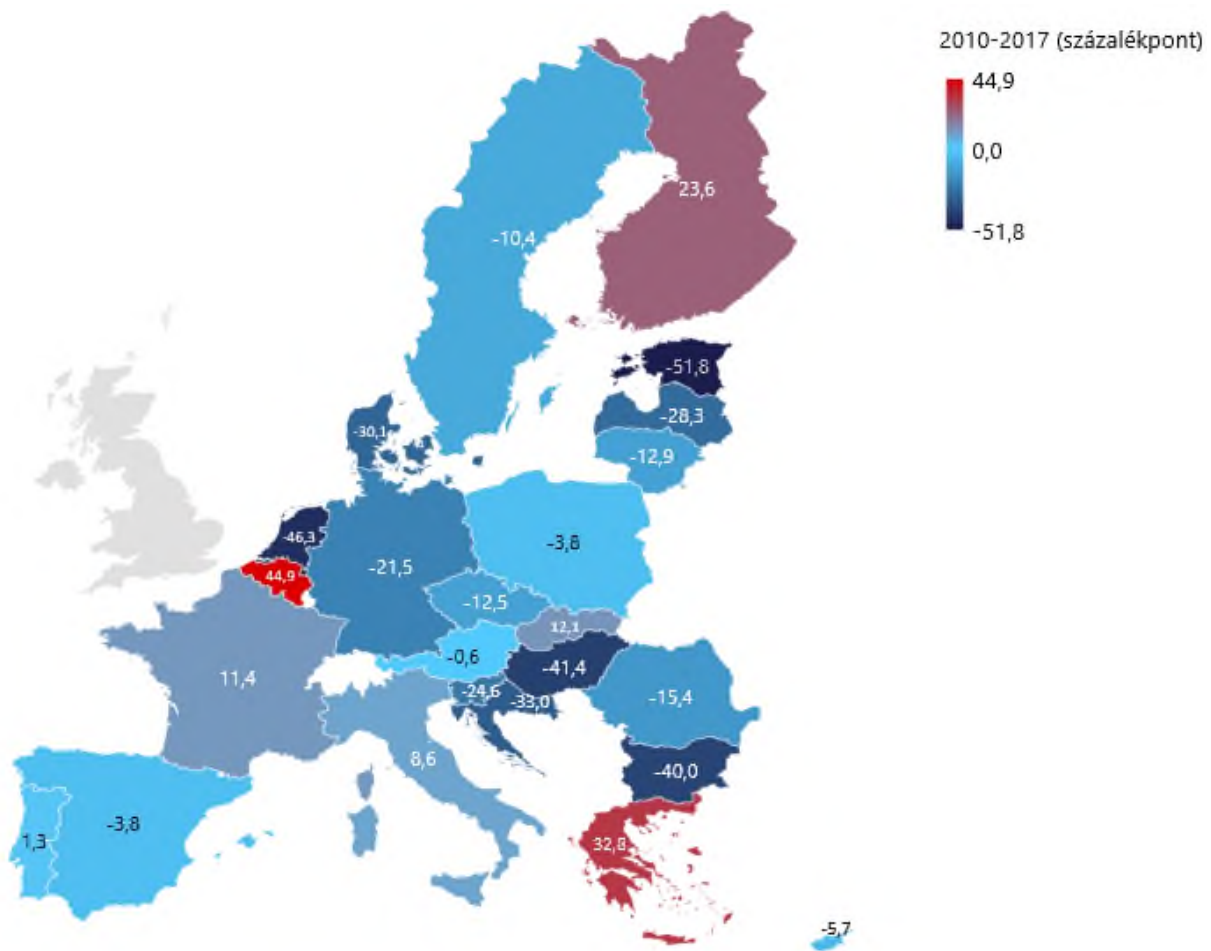
3. ábra: Az államháztartás átlagos egyenlegének változása 2002-2007 és 2012-2017 között

Forrás: Eurostat

Az államháztartás egyenlege Magyarországon javult a legnagyobb mértékben a pénzügyi válság előtti időszakhoz képest. A költségvetés hiánya 2002 és 2007 között átlagosan 7,4 százalék volt, ami 2012–2017 között 2,2 százalékra csökkent. Ezalatt az Európai Unióban átlagosan 0,5 százalékponttal csökkent a tagországok költségvetési egyenlege. A régióban Lengyelország, Csehország és Szlovákia egyenlege is javult a vizsgált időszakban (átlagosan 1,6 százalékponttal).

4. ábra: A GDP-arányos nettó külső adósság változása 2010 és 2017 között

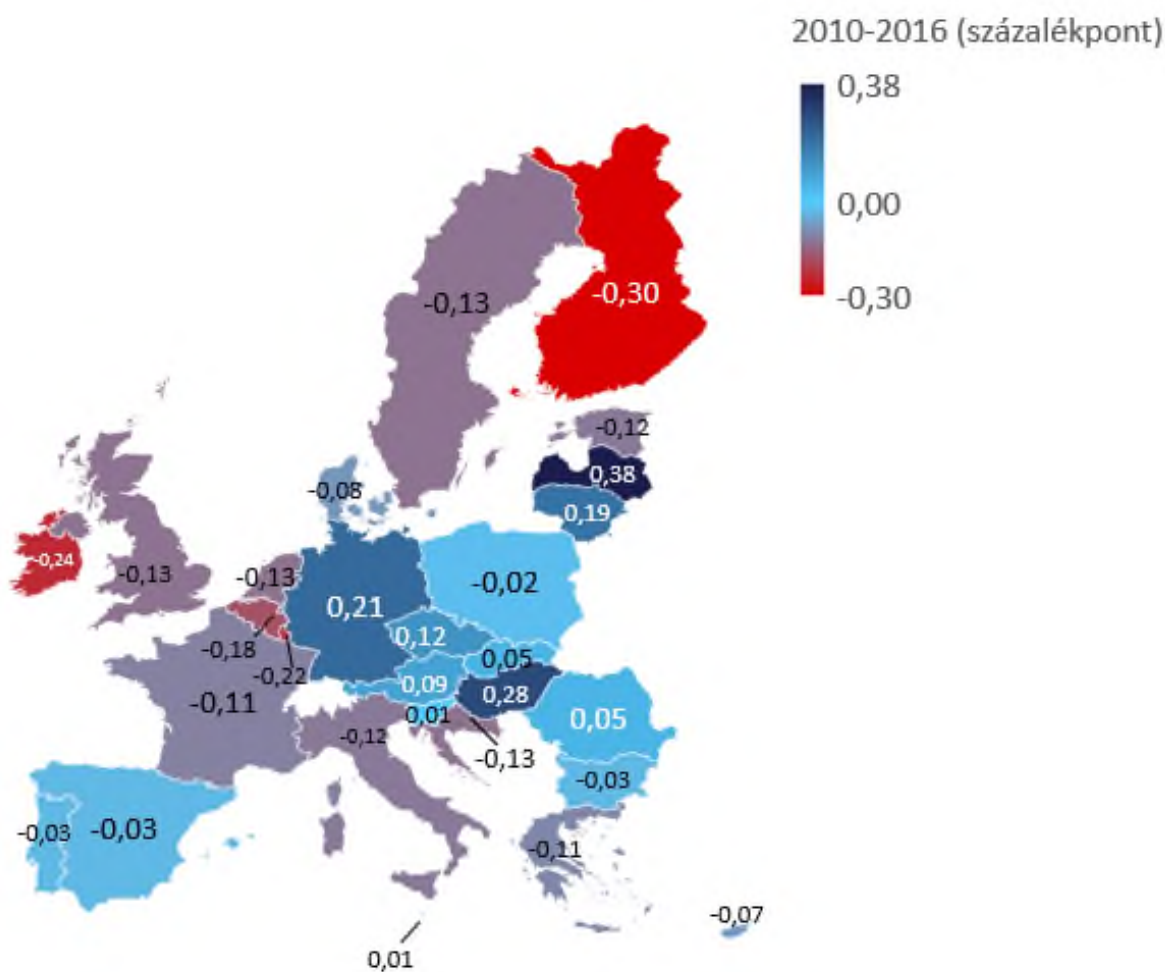

Megjegyzés: Tulajdonosi hitelek nélkül. Az Egyesült Királyság esetében nem áll rendelkezésre adat, míg Írország, Málta és Luxemburg esetében az EU-s átlagtól érdemben eltér a GDP-arányos nettó külső adósság mutató.

Forrás: Eurostat, MNB

Magyarország GDP-arányos nettó külső adóssága a harmadik legnagyobb mértékű mérséklődést mutatta 2010 és 2017 között, jelentősen csökkentve ezzel hazánk sérülékenységét. A külső sérülékenység leírására alkalmas egyik legfontosabb mutató a nettó külső adósság alakulása. Magyarország GDP-arányos nettó külső adóssága a válság éveiben kiugró mértékben emelkedett, azonban az elmúlt években érdemi csökkenést mutatott. 2010 és 2017 között a belföldi szektorok alkalmazkodási folyamata következtében a mutató értéke több mint 41 százalékponttal (54,6 százalékról 13,2 százalékra) csökkent, ami a harmadik legjelentősebb javulás az Európai Unión belül a vizsgált időszakban. Jelenleg a hazai GDP-arányos nettó külső adósság az EU-s rangsor első harmadába tartozik.

5. ábra: A teljes termékenységi ráta változása 2010 és 2016 között

Forrás: Eurostat

2010 és 2016 között az Unión belül Magyarországon nőtt a második legnagyobb mértékben a termékenységi ráta. Az alacsony termékenységi ráta nagy kihívás szinte valamennyi fejlett országban: az Európai Unióban jelenleg egyik ország sem éri el a társadalmi reprodukcióhoz szükséges minimális 2,1-es szintet. A születésszám hosszú távon döntően befolyásolja a társadalmi fejlődés potenciálját és a gazdaságban rendelkezésre álló humán tőke mennyiségét. 2010-ben Magyarországon volt a legalacsonyabb a termékenységi ráta értéke az uniós országok között (1,25), ám 2016-ra sikerült 10 országot – köztük a korábban magasabb értékkel rendelkező visegrádi régió átlagát – is megelőzni ebben a mutatóban. Az EU-ban Magyarországon volt a második legnagyobb növekedés e téren, elérve az 1,53-as szintet. A jelentős javulás jelentős részben a 2010 után megerősített családtámogatási rendszernek, valamint a magyar gazdasági kilátások számottevő javulásának tulajdonítható.

